

**Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія харчових технологій**

СИНЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 338.43

**УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ У СФЕРІ
РЕГІОНАЛЬНОГО АГРОБІЗНЕСУ**

Спеціальність 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса - 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в ДВНЗ «Херсонському державному аграрному університеті» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор
ТАНКЛЕВСЬКА Наталія Станіславівна,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний
університет,
завідувач кафедри економіки та фінансів.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ІРТИЩЕВА Інна Олександрівна,
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова,
завідувач кафедри менеджменту;

доктор економічних наук, професор
ЗАЙЦЕВ Юрій Олександрович,
Східне управління Головного управління Державної
податкової служби в Харківській області,
начальник.

Захист відбудеться **13 квітня 2021 р. о 14.00 годині** на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, аудиторія А-234.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, читальний зал.

Автореферат розісланий **12 березня 2021 р.**

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Крупіца І.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Унікальність галузі сільського господарства полягає в забезпеченні не лише населення продуктами харчування, а й інші галузі сировинними матеріалами. Однак через високий рівень ризику дана особливість не сприяє успішному вирішенню проблем функціонування галузі, а саме ведення аграрного бізнесу. Залежність від ендогенних чинників, швидке зношування основних засобів та слабка інвестиційної активності через певний перелік чинників призводить до низької конкурентоспроможності підприємств на зовнішньому і внутрішньому ринках. Це створює проблеми із фінансовим забезпеченням та обмежує можливості модернізації виробництв і впровадження нових технологій за рахунок самофінансування. Сукупна дія перелічених факторів знижує кредитоспроможність та інвестиційну привабливість підприємств агробізнесу. Вразливість підприємств галузі до трансформаційних та циклічних змін на ринку значно вища порівняно з підприємствами інших галузей регіону.

В умовах макрофінансової нестабільності та несприятливого інвестиційного клімату специфіка виробництва створює додаткові труднощі щодо фінансування підприємств агробізнесу. Однією з основних причин неспроможності значної частини підприємств даної галузі самостійно подолати зазначені вище проблеми є недоступність фінансових ресурсів для модернізації виробництва, зумовлена специфікою та особливостями функціонування фінансових механізмів на мікро-та макрорівнях в умовах трансформаційної економіки України.

Питання удосконалення фінансового механізму та виявлення основних переваг та недоліків його функціонування є актуальним питанням серед науковців. Даному питанню приділяють увагу такі вчені, як В.П. Галушко, Ю.О. Гарачук, О.Є. Гудзь, С.О. Гуткевич, М.С. Герасимчук, М.О. Дем'яненко, А.О. Діброва, Л.Д. Дікань, Ю.О. Зайцев, І.О. Іртищева, О.П. Кириленко, М.І. Кісіль, С.В. Кваша, Ю. Лупенко, С. А. Навроцький, В.І. Оспіщева, А.А. Пересада, І.І. Пилипенко, Г.М. Підлісецький, В.П. Савчук, С.Д. Смолінська, П.А. Стецюк, Н.С. Танклевська, П.Б. Татарин, А.М. Третьяк, Г.І. Філіна та ін.

Проблемі удосконалення фінансового механізму для функціонування аграрних підприємств регіону приділяють дуже багато уваги. Праці учених дозволили вирішити багато важливих питань, пов'язаних з покращенням фінансової діяльності підприємств через пошук шляхів удосконалення механізму фінансового забезпечення. Проте аналіз останніх публікацій показав, що на даний момент стан підприємств даної галузі у своїй більшості є незадовільним, а невирішені питання потребують подальшого дослідження. Цим зумовлена наукова актуальність теми дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану комплексних науково-дослідних робіт Херсонського державного аграрно-економічного університету за темою: "Стратегічні пріоритети фінансово-економічного розвитку підприємницьких структур в контексті світогосподарських трансформацій" (номер державної реєстрації 0120U104170) в межах якої автором поглиблено

теоретичні основи регіональної стратегії фінансового забезпечення діяльності аграрних підприємств; "Стратегічні напрями формування інноваційно-інвестиційної політики розвитку економіки України" (номер державної реєстрації 0120U104175) сформовано концептуальні засади формування та забезпечення фінансування сільського господарства.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу.

Для досягнення зазначеної мети в дисертаційній роботі поставлено і вирішено такі завдання:

- поглибити теоретичні етимологічні основи фінансового механізму підприємств;
- обґрунтувати особливості функціонування фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу;
- поглибити методичні підходи до оцінки ефективності фінансового механізму підприємств в агробізнесі;
- провести оцінку сучасного стану та структури фінансового забезпечення підприємств;
- здійснити аналіз фінансових інструментів, важелів та стимулів у сфері регіонального агробізнесу;
- провести комплексну оцінку фінансового механізму розвитку підприємств;
- визначити та обґрунтувати пріоритетні напрями модернізації фінансового механізму підприємств;
- здійснити адаптацію зарубіжного досвіду формування фінансового механізму функціонування аграрних підприємств розробки фінансового механізму підприємств в агробізнесі;
- розробити модель удосконалення фінансового механізму підприємств у сфері регіонального агробізнесу.

Об'єктом дослідження є процеси впливу фінансової та аграрної державної політики на функціонування підприємств агробізнесу регіону.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні засади удосконалення фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертаційної роботи є наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних дослідників, у яких висвітлюються питання пов'язані з залученням фінансових ресурсів підприємств та визначенням методичних підходів до формування фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу.

Теоретико-методичною основою дисертаційної роботи є сучасні загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, застосування яких дало змогу досягти поставленої мети. До них належать: *історичний та монографічний методи* – під час розкриття еволюції підходів щодо формування фінансових ресурсів; *методи наукового абстрагування та узагальнення* – для обґрунтування поняття "фінансовий механізм" та "фінансовий механізм у сфері регіонального агробізнесу"; *методи аналізу та синтезу* – для виділення структури та функцій фінансового механізму, визначення внутрішніх і зовнішніх чинників впливу на

формування фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу; *метод порівняння* – для виокремлення можливих напрямів адаптації зарубіжного досвіду щодо удосконалення фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу; *метод морфологічного (структурного) аналізу* – для удосконалення схеми використання механізму формування фінансових ресурсів аграрного бізнесу; *економіко-математичні методи* – для комплексної оцінки сучасного стану та структури фінансового забезпечення підприємств, а також здійснення аналізу фінансових інструментів, важелів та стимулів у сфері регіонального агробізнесу; *графічний і табличний* – для візуального подання результатів дисертаційної роботи у вигляді таблиць, графіків, *системний* – для аналізу сутності і принципів визначення інвестиційної політики регіонального розвитку сільського господарства тощо.

Інформаційною базою дисертаційної роботи є нормативно-законодавчі акти України, наукові публікації вітчизняних та іноземних вчених, статистичні дані Державної служби статистики України, матеріали Головного управління статистики у Херсонській, Миколаївській та Одеській областях та Управління агропромислового виробництва та фінансово-кредитного забезпечення Департаменту розвитку сільського господарства та зрошення Херсонської обласної державної адміністрації, річні звіти та окремі первинні документи сільськогосподарських підприємств, матеріали періодичних видань та науково-практичних конференцій.

Наукова новизна одержаних результатів. Полягає в удосконаленні теоретичного і методичного забезпечення з формування, обґрунтування і вибору дієвого фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу. Основні положення наукової новизни, які виносяться на захист полягають у такому:

вперше:

- розроблено дескриптивну модель удосконалення фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу побудованого на основі багато факторного кореляційно-регресійного аналізу впливу структури фінансового механізму на фінансові показники підприємств, що дозволить покращити стан фінансового забезпечення регіону;

удосконалено:

- понятійне визначення "фінансовий механізм" з позиції функціонального призначення фінансових ресурсів та їх роль, що має на меті покращення процесу їх залучення та використання підприємницької діяльності;

- концептуальну схему розробки фінансового механізму підприємств в агробізнесі, в основі якої лежить багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз з урахуванням фінансових методів, інструментів та нормативно-правової бази, за якої діють підприємства регіону;

- проведення аналізу сучасного стану та структури фінансового забезпечення підприємств регіонального агробізнесу за допомогою виявлення можливих джерел залучення фінансових ресурсів та визначення форм фінансування через методи (аналіз коефіцієнтів, визначення інтегральних показників, аналіз відсоткових відношень, побудова аналітичних таблиць та графіків, кореляційно-регресійний аналіз), етапи (аналіз структури джерел

фінансового забезпечення, визначення частки власних та позичених коштів, аналіз фінансових результатів діяльності підприємства);

- науково – методичний підхід комплексного механізму реалізації інвестиційної політики держави в аграрній галузі, який передбачає управління формуванням фінансового й інвестиційного капіталу.

дістали подальшого розвитку:

- обґрунтування особливостей функціонування фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу, беручи до уваги зовнішні та внутрішні фактори, методи та інструменти впливу на процес фінансування, які в своїй сукупності представляють фінансовий механізм як єдину цілісну систему діяльності підприємства;

- методичні підходи до оцінки ефективності фінансового механізму підприємств в агробізнесі за областями та відповідними групами сільськогосподарських підприємств в залежності від їх галузевої спеціалізації, що дає змогу здійснити системний аналіз фінансових показників суб'єктів господарювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретико–методологічні та методичні розробки дисертації доведено до рівня практичних рекомендацій.

Розроблені практичні пропозиції щодо розробки та запровадження управлінських рішень, направлених на забезпечення фінансової стабільності аграрних підприємств регіону були застосовані у роботі Департаменту розвитку сільського господарства та зрошення Херсонської обласної державної адміністрації (довідка №15-1394/0/20/019.4 від 20.11.2020 р.). А також результати дисертаційного дослідження, а саме в частині розробки регіональної стратегії фінансового забезпечення виробництва сільськогосподарських підприємств були використані у господарській діяльності Білозерської селищної ради об'єднаної територіальної громади. Зокрема, обґрунтовано методичні положення щодо визначення результатів фінансово-господарської діяльності підприємств за допомогою удосконалення фінансового механізму (довідка №06-09/214 від 19.10.2020р.).

Основні положення дисертаційного дослідження були використані у практичній діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема: ТОВ «Південь-Північ» Менського району Чернігівської області (№ 74 від 15.09.2020 р.), ТОВ «Щедра земля» Голопристанського району Херсонської області (№ 35 від 12.10.2020 р.)

Одержані автором результати наукового дослідження використовуються в навчальному процесі: "Фінанси, гроші та кредит", "Регіональна економіка", "Економіка сільського господарства", "Економіка підприємств аграрного сектора", "Економіка та фінанси" (довідка № 08/1/638 від 20.10.2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею і містить одержані автором нові результати в галузі економічної науки, що в сукупності сприяють розвитку методології цієї науки й вирішенню проблеми удосконалення фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу Усі наукові результати, що викладені в дисертації і

вносяться на захист, отримані автором особисто, що знайшло відображення в її публікаціях. Із праць, що опубліковані в співавторстві, використано лише ті ідеї і положення, які є результатом особистих досліджень здобувача.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та методичні положення, висновки та наукові результати дослідження апробовано у доповідях та обговорено на таких міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Сучасні економічні системи: стан та перспективи» (м. Хмельницький, 14-15 травня 2015 р.), «Проблеми економіки, менеджменту та сільської кооперації» (м. Дубляни, 12-13 травня 2015 р.), «Фінансова система України: стан, проблеми, перспективи» (м. Херсон, 10-11 червня 2015 р.), «Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю» (м. Мукачево, 26 листопада 2015 р.), «Актуальні питання економічного розвитку в сучасних умовах» (м. Херсон, 22 квітня 2016 р.), «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» (м. Полтава, 25 листопада 2016 р.), «Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та оподаткування» (м. Херсон, 25-26 листопада 2017 р.), «Актуальні проблеми розвитку аграрного сектору економіки України» (м. Херсон, 5-6 квітня 2018 р.), «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі» (Полтава, 3 жовтня 2019 р.), «Економіка, фінанси, управління: наукові підходи та практика реалізації» (м. Херсон, 11 березня 2020 р.), щорічні конференції професорсько-викладацького складу ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» (Херсон, 2015-2020 рр.).

Публікації одержаних результатів. За матеріалами проведених досліджень опубліковано 17 наукових праць загальним обсягом 3,725 д.а., з яких особисто автору належить 2,55 д.а. із них у наукових фахових виданнях 8 робіт, у тому числі 5 статей у виданнях України включених до міжнародних наукометричних баз, 1 статті у міжнародному виданні.

Обсяг та структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг тексту дисертаційної роботи складає 212 сторінок, з них текст основної частини становить 178 сторінок. Робота містить 37 таблиць та 37 рисунків. Список використаних джерел містить 199 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, розкрито зв'язок дослідження з науковими темами, визначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У *першому розділі* «**Теоретико-методичні засади формування фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу**» здійснено аналіз етимологічної основи сутності фінансового механізму, досліджено структуру та особливості фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу, обґрунтовано методичні підходи до формування або оцінки дієвості фінансового механізму у регіональному агробізнесі.

Узагальнення досліджень різних науковців у сфері фінансового механізму, дає можливість трактувати дане поняття як сукупність методів і форм, інструментів і важелів впливу на економічний і соціальний розвиток розподільчих та перерозподільчих відносин, або форму організації відносин в сфері фінансів, кредиту, грошового обігу. Проте, вважаємо термін «фінансовий механізм підприємств» розглядати як механізм у механізмі. Цей висновок уявляється принципово важливим, тому що він виключає одномірний і спрощений підхід до проблеми дослідження фінансового механізму підприємств.

Визначення дефініції поняття «механізм», «фінансовий механізм підприємств» дає можливість запропонувати власне трактування «фінансовий механізм у сфері регіонального агробізнесу» адаптуючи його до умов аграрного сектору економіки, під яким слід розуміти систему взаємопов'язаних елементів (фінансових методів, важелів, інструментів та відносин) здатних впливати на рух фінансових потоків підприємств галузі по всіх фазах циклу кругообігу фінансових ресурсів (формування, розподілу, використання) у відповідності до чинного законодавства з метою отримання економічної вигоди (прибуток, дохід, ефективність) та визначення результатів діяльності регіонального агробізнесу в умовах розвитку ринкових відносин.

Розглянувши результати аналізу складових елементів механізму встановлено систему механізмів притаманних аграрним підприємствам, в якій фінансовий механізм є ключовим елементом у підвищенні ефективності їх функціонування і розвитку. Він відіграє важливу роль у вирішенні проблем фінансової політики та фінансового забезпечення, що лежить в основі формування і реалізації структури фінансового механізму аграрних підприємств через важливі його складові, такі як: фінансові методи, інструменти та важелі, інформаційне та фінансове забезпечення, фінансове регулювання та фінансові стимули, а також чинники внутрішнього та зовнішнього середовища. Проте, у структурі фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу особливої уваги потребують його фінансові методи та фінансове забезпечення, оскільки саме вони відіграють важливе значення в отриманні необхідної кількості фінансових ресурсів, забезпечення максимально важливого прибутку та визначає ефективність розвитку аграрних підприємств в цілому.

Структуру побудови фінансового механізму аграрного підприємства, пропоновану більшістю вчених-економістів у вивчених нами роботах, можна виразити наступною схемою (рис. 1). Оцінка фінансового механізму аграрного підприємства повинна безумовно передусім враховувати внутрішні показники діяльності підприємства, проте з огляду на структуру системи, що становить фінансовий механізм, більшість її елементів є зовнішніми, а тому перспективна оцінка такого механізму конкретного аграрного підприємства – це передусім проєкція можливостей та планів підприємства на майбутню ситуацію в державі та прогнозний стан ринку.

Рис. 1. Структурно-логічна схема формування фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу

У методиці досліджень формування фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу важливе місце займає розробка фінансової стратегії та фінансової тактики, SWOT-аналіз, кластерний аналіз, інтегральна оцінка.

Потреба формування кожного з методичних підходів обґрунтована послідовністю здійснення відповідних етапів для визначення розвитку фінансового стану аграрного підприємства та перспективних фінансових можливостей. Проте, кожен методичний підхід є доволі трудомістким процесом, оскільки потребує значних витрат часу, праці та виконання комплексних розрахунків. Якщо оцінка розробленого методичного підходу дозволить отримати ефект (успіх), забезпечить підвищення рівня матеріальної забезпеченості, платоспроможності і фінансової стійкості, тоді варто приділити максимум уваги за для досягнення поставленої мети аграрних підприємств регіону.

У другому розділі «**Оцінка ефективності функціонування регіонального фінансового механізму розвитку аграрних підприємств**» досліджено сучасний стан та структура фінансового забезпечення аграрних підприємств, здійснено оцінку інвестиційного та кредитного механізмів регіону, визначено інші механізми державної підтримки аграрних підприємств.

Проведені дослідження указують на те, що економічна політика держави і регіонів повинна бути соціально орієнтованою і спрямованою, перш за все, на забезпечення населенню соціальних гарантій, підвищення рівня трудової зайнятості, заборону використання шкідливих для здоров'я людини технологій, стимулювання розвитку підприємницької ініціативи. Одним з важливих чинників позитивного впливу на соціальну безпеку сільськогосподарського населення є інтенсифікація розвитку аграрно-переробних інтегрованих виробничих структур, взаємодія яких з державою і суспільством має бути законодавчо врегульованою.

Встановлено, що фінансування в аграрний сектор недостатнє для відновлення родючості землі, купівлю технічних засобів, покращення соціального й екологічного стану аграрної галузі. Не забезпечується попит населення на основні види продуктів харчування, зменшення витрат на оплату праці, це є наслідком недостатнього впливу інвестиційної політики регіонального розвитку сільського господарства на формування та використання інвестиційного потенціалу аграрної сфери. Необхідно робити акцент на створення інвестиційно привабливих умов у сільському господарстві через механізми державного управління.

Аналіз джерел фінансового забезпечення аграрних підприємств Херсонської області показав, що самофінансування - основне джерело забезпечення підприємств області ресурсами за період дослідження, табл.1.

Виявлено тенденцію до збільшення обсягу фінансових ресурсів. Отже, протягом 2014 - 2018 рр., обсяг власних ресурсів збільшився в 1,8 раз, кредитування - у 2,8 рази, капітальні інвестиції збільшилися у 2,53 рази, а державне фінансування у 2018 році порівняно до 2014 року зменшилось майже впововину.

Здійснено аналіз рівня інвестування сільського господарства регіону, який визначається джерелами і видами інвестицій, структурою та величиною інвестиційних потоків. Основним чинником, який обмежує можливість збільшення обсягів інвестування аграрними підприємствами у власне

виробництво є дефіцит обігових коштів. Залучення державних коштів, приватних та закордонних інвесторів є обов'язковою умовою збільшення інвестиційних ресурсів аграрних підприємств необхідних для виконання інвестиційних проектів. Головною умовою реалізації програми стратегічного розвитку аграрного підприємства є реальне інвестування, яке забезпечує більш високий рівень прибутковості; сталий грошовий потік та позитивно впливає на конкурентоспроможність господарства.

Таблиця 1

Джерела фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств
Херсонської області, млн. грн.

Джерело фінансових ресурсів	Рік					середній показн. за 2014-2018рр.	середн. показн. до 2014р, %
	2014	2015	2016	2017	2018		
Самофінансування	6366,3	7411,4	8920,1	10150,4	11340,9	8837,82	178,14
Кредитування	570,0	405,0	551	670	1185	676,20	у 2,08 рази
Капітальні інвестиції	661,03	1285,1	1485,6	1780	1670,1	1376,37	у 2,53 рази
Державне фінансування	19,4	9,1	8,5	10,2	11	11,64	56,70
Всього	7616,73	9110,6	10965,2	12610,6	14207	10902,03	186,52

Дослідженнями встановлено, що обсяги капітальних і прямих іноземних інвестицій є недостатніми для розширеного відновлення інвестиційних ресурсів та зростаючого розвитку сільськогосподарської галузі. За 2014-2018р.р, у структурі капітальних інвестицій, їх відсоток не перевищував 1,7% від загальних вкладень інвестиційного капіталу в усі галузі суспільного господарства. За рівнем капітальних інвестицій, у середньому за 2014-2018рр., сільське господарства поступається таким галузям економіки як будівництво та промисловість. Такий підхід до формування, розподілу й перерозподілу інвестиційних ресурсів у державі не відповідає запитам виробників аграрної продукції.

Збільшення капітальних інвестицій у розвиток сільського господарства з 11568млн.грн. у 2014р. до 64243млн.грн. у 2018 році сприяло зростанню випуску аграрної продукції з 189405млн.грн. до 707792млн.грн., або на 373,7%, рис.2. За 2010-2018 рр. вкладення прямих іноземних інвестицій на кожен гектар посівної площі знизилися на 3% і у середньому склали 24,4 дол. США. Незначні щорічні обсяги залучених іноземних інвестицій (648,5 млн.дол. США) вказують на низький рівень привабливості інвестиційного клімату у аграрному секторі економіки України.

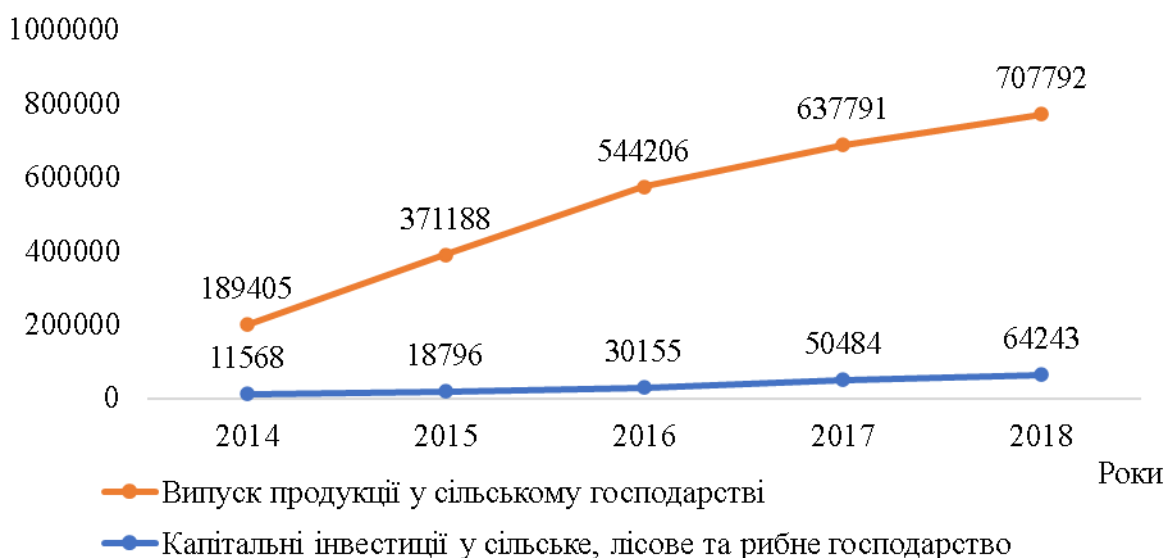

Рис.2. Вплив інвестиційної політики розвитку сільського господарства на формування капітальних інвестицій та випуск аграрної продукції (млн. грн.)

Доведено, що активізація діяльності лізингових компаній, створення сільськогосподарських кооперативів та аграрно-промислових інтегрованих об'єднань сприятиме капіталізації сільськогосподарської галузі. Здійснюючи фінансову політику у напрямі покращення бюджетно-податкової, кредитної, інвестиційної і цінової системи, держава забезпечує підтримку сільськогосподарського виробництва шляхом реалізації державних, регіональних і галузевих програм.

У третьому розділі «Удосконалення фінансового механізму розвитку аграрних підприємств» обґрунтовано напрями модернізації регіонального фінансового механізму розвитку аграрних підприємств, запропоновано напрями адаптації зарубіжного досвіду формування фінансового механізму, розроблено модель формування та впровадження регіонального фінансового механізму розвитку аграрних підприємств.

Визначено напрями модернізації регіонального фінансового механізму та принципи, на основі яких повинна здійснюватися модернізація. Модернізація фінансового механізму полягає в покращенні та удосконаленні методів, важелів впливу на формування й використання фінансових ресурсів та фінансове регулювання з метою забезпечення функціонування й розвитку підприємства. Основними напрямками є: удосконалення економічних методів впливу на регіональний розвиток; удосконалення економічних важелів впливу на регіональний розвиток; покращення законодавчого та інформаційного забезпечення; удосконалення функціонування регіонального фінансового механізму; поліпшення організаційно-інституційного забезпечення.

Модернізація та удосконалення регіонального фінансового механізму проходить в кілька етапів. На першому етапі процесу модернізації фінансового механізму необхідно встановити зв'язок між фінансовими ресурсами та організаційною структурою підприємства. Саме на першому етапі приймається рішення про розподіл грошових коштів, які надійшли до підприємства, між

його структурними підрозділами та їх зосередження на заданих напрямках та цілях діяльності господарства. Наступний етап процесу передбачає урегулювання проблем з потрібним обсягом грошових коштів та іншими видами ресурсів. Результатом його є складання бізнес-плану ефективної діяльності підприємства. Основні напрями модернізації фінансового механізму на рівні регіону представлено на рис.3.

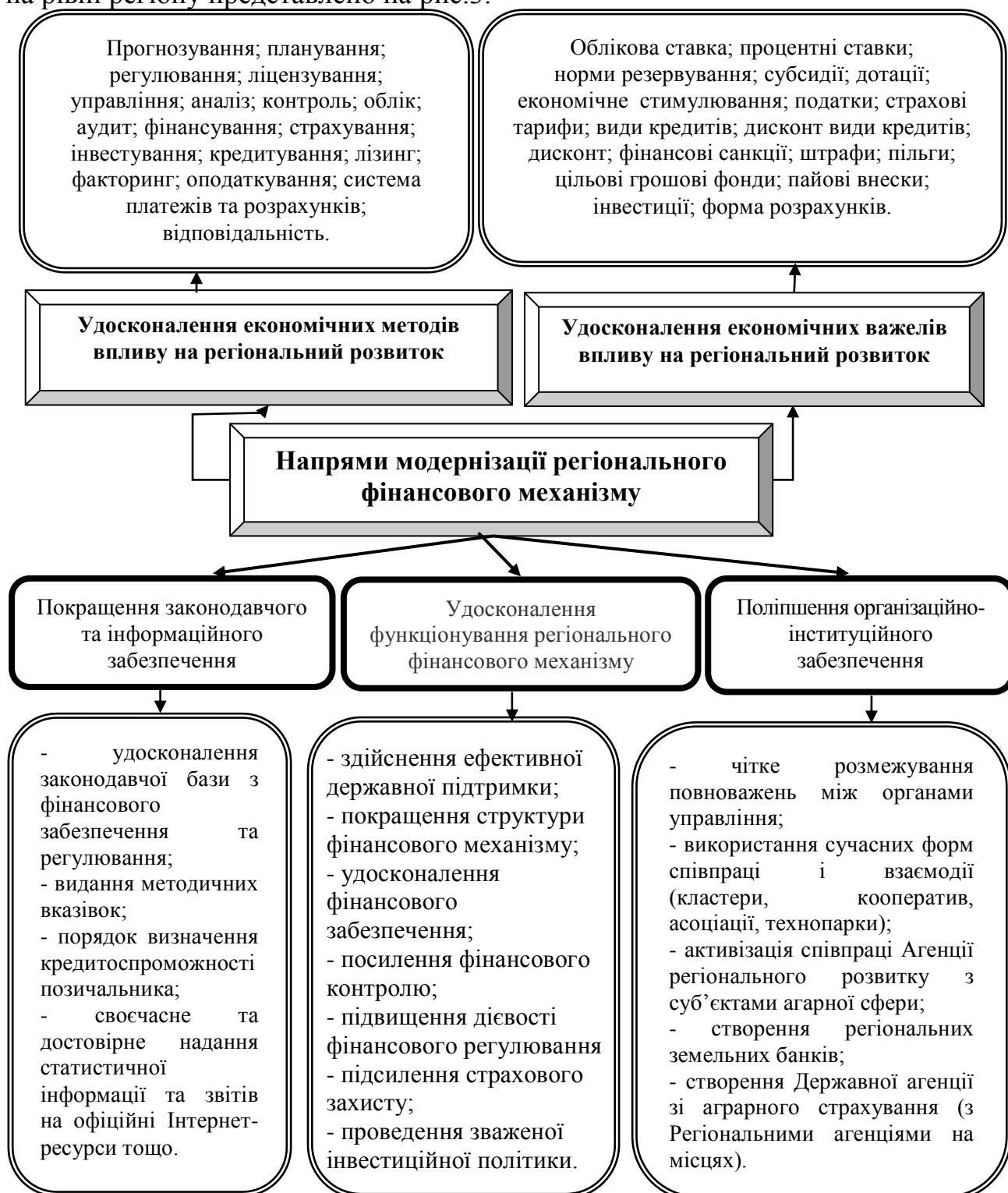

Рис. 3. Напрями модернізації регіонального фінансового механізму функціонування аграрних підприємств

Розроблено схему комплексного механізму реалізації інвестиційної політики держави в аграрній галузі, яка складається з чотирьох взаємозалежних блоків (механізмів): блоку механізму впливу на інвестиційні процеси, блоку механізму державного регулювання інвестиційними процесами, блоку механізму політичного управління інвестиційними процесами, блоку механізмів суспільного та державного контролю.

Запропоновано впровадити в Україні трирівневу модель ціноутворення на продукцію сільського господарства. Перший рівень – утворення гарантованої або інтервенційної ціни. Другий рівень – еквівалентна ціна. На третьому рівні встановлюються стимулюючі виробництво ціни. Слід також посилити регулюючу роль антимонопольного законодавства у політиці ціноутворення, зробити його більш жорстким до визначення рівня цін. Антимонопольні комітети мають протидіяти появі монопольних утворень органів галузевого управління та їхньому зловживанню економічною владою з метою дискримінації підприємницьких структур.

Проведено SWOT-аналіз банківського кредитування підприємств аграрного сектору під майбутній урожай із застосуванням аграрних розписок. Визначено, що вексельне кредитування використовується рідко, це пов'язано насамперед з недосконалістю системи збору інформації про кредитоспроможність того чи іншого позичальника та недостатнім рівнем кваліфікації керівників і спеціалістів підприємств у сфері фінансових відносин.

Було визначено, що доцільним є створення Регіональної агенції з аграрного страхування, яка б сприяла реалізації державної політики у сфері агрострахування з державною підтримкою в кожному регіоні окремо. Функціями Агенції має стати моніторинг можливих ризиків та розробка необхідних страхових продуктів саме під потреби того чи іншого регіону, рис. 4.

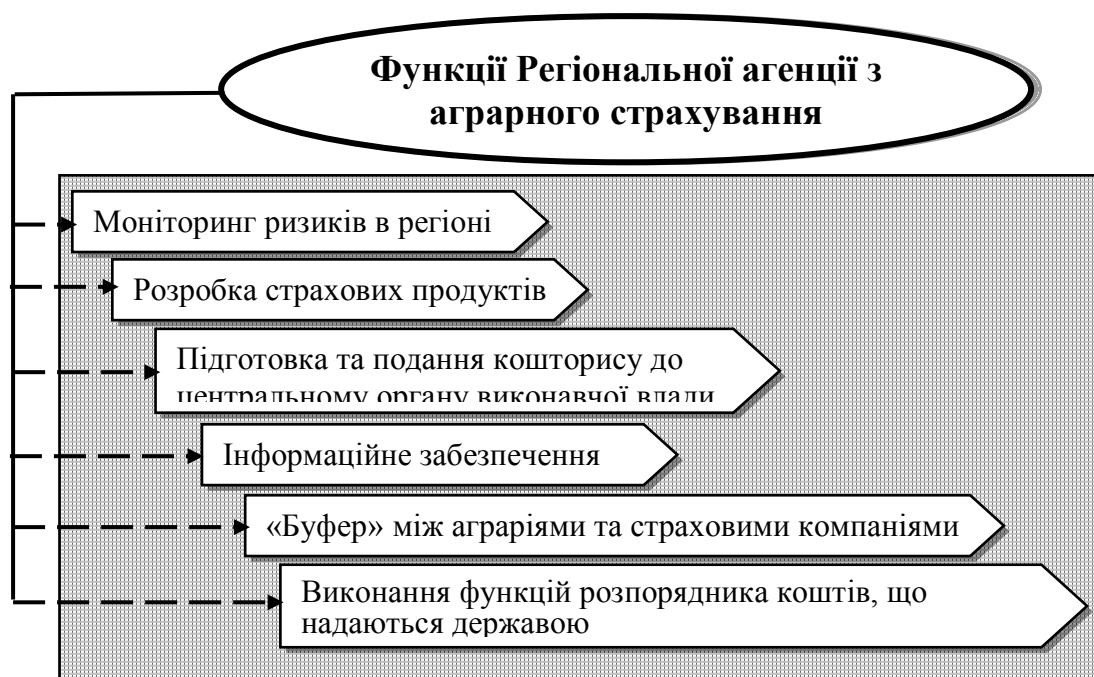

Рис. 4. Функції Регіональної агенції з аграрного страхування

Також до функцій Агентства входить: підготовка та подання на розгляд центральному органу виконавчої влади кошторису; створення повноцінної інформаційної бази, де буде зібрана вся необхідна інформація для комфортного та швидкого вибору страхового продукту та страхової компанії на вигідних для аграрія умовах та якісне консультування при виборі продукту.

Розроблено модель формування та реалізації фінансового механізму сталого розвитку регіонального агробізнесу, в якій визначено, що дієвість формування і реалізації фінансової політики в сільському господарстві регіону залежить від комплексної та ефективної взаємодії її суб'єктів та об'єктів, ендогенних і екзогенних факторів, галузевих особливостей, рис.5.

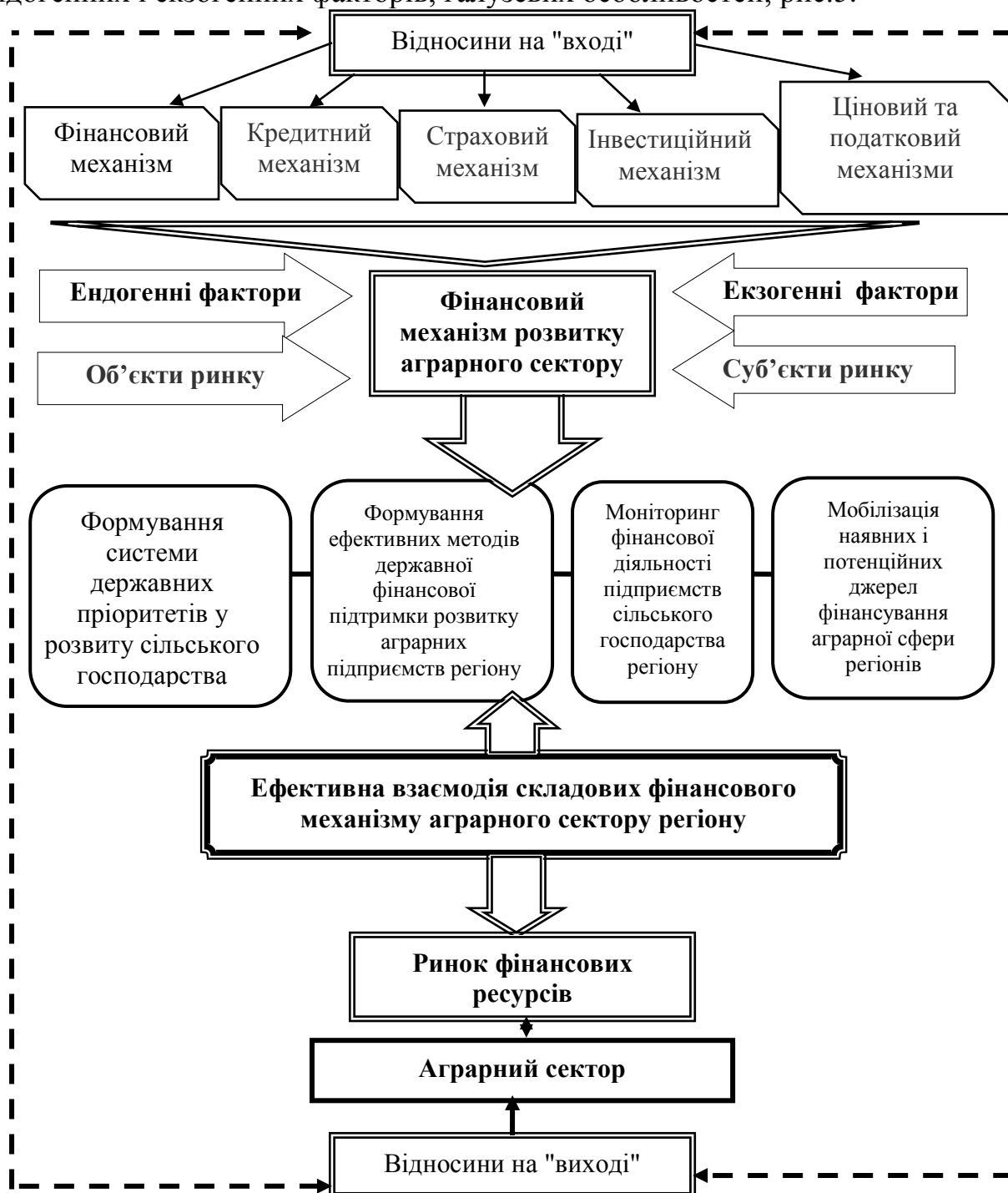

Рис. 5. Модель формування та реалізації фінансового механізму сталого розвитку регіонального агробізнесу

В ході дослідження зарубіжного досвіду формування фінансового механізму аграрних підприємств визначено, що головним елементом фінансового механізму в країнах з розвинутою економікою є регулювання цін на продукцію сільського господарства державою. А саме встановлення мінімального граничного рівня для ринкових цін, нижче якого вони не можуть опускатися. Для цього використовуються два основних інструменти – підтоварні кредити та пряма державна закупівля продукції.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження отримано нові науково обґрунтовані результати, які в цілому вирішують актуальне науково-прикладне завдання щодо удосконалення фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу. За результатами дослідження зроблено висновки теоретичного, методологічного і науково-прикладного характеру:

1. Поглиблено поняття «фінансовий механізм» вважаємо доцільним трактувати його як сукупність методів і форм, інструментів і важелів впливу на економічний і соціальний розвиток розподільчих та перерозподільчих відносин, або форму організації відносин в сфері фінансів, кредиту, грошового обігу. Але, в ту же чергу термін «фінансовий механізм підприємств» слід розглядати як механізм у механізмі. Цей висновок уявляється принципово важливим, тому що він виключає одномірний і спрощений підхід до проблеми дослідження фінансового механізму підприємств.

2. Обґрунтовано особливості функціонування фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу. Фінансовий механізм підприємства аграрної сфери відіграє важливу роль у вирішенні проблем фінансової політики та фінансового забезпечення, що лежить в основі формування і реалізації структури фінансового механізму аграрних підприємств через важливі його елементи, такі як: фінансові методи, інструменти та важелі, інформаційне та фінансове забезпечення, фінансове регулювання та фінансові стимули, а також чинники внутрішнього та зовнішнього середовища. Проте, у структурі фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу особливої уваги потребують його фінансові методи та фінансове забезпечення, оскільки саме вони відіграють важливе значення в отриманні необхідної кількості фінансових ресурсів, забезпечення максимально важливого прибутку та визначає ефективність розвитку аграрних підприємств в цілому.

3. Поглиблено методичні підходи до оцінки ефективності фінансового механізму підприємств в агробізнесі. При здійсненні оцінки фінансового механізму підприємства сільського господарства необхідно передусім враховувати внутрішні показники діяльності господарства, проте з огляду на структуру системи, що становить фінансовий механізм, більшість її елементів є зовнішніми. Таким чином, перспективна оцінка фінансового механізму конкретного підприємства сільського господарства – це передусім проекція

можливостей та планів підприємства на майбутню ситуацію в державі та прогнозний стан ринку.

4. Проведено оцінку та здійснено аналіз сучасного стану та структури фінансового забезпечення підприємств. Встановлено, що фінансування в аграрний сектор недостатнє для відновлення родючості землі, купівлю технічних засобів, покращення соціального й екологічного стану аграрної галузі. Не забезпечується попит населення на основні види продуктів харчування, зменшення витрат на оплату праці, це є наслідком недостатнього впливу інвестиційної політики регіонального розвитку сільського господарства на формування та використання інвестиційного потенціалу аграрної сфери. Необхідно робити акцент на створення інвестиційно привабливих умов у сільському господарстві через механізми державного управління.

5. Дослідження вказують на те, що економічна політика держави і регіонів повинна бути соціально орієнтованою і спрямованою, перш за все, на забезпечення населенню соціальних гарантій, підвищення рівня трудової зайнятості, заборону використання шкідливих для здоров'я людини технологій, стимулювання розвитку підприємницької ініціативи. Збільшення капітальних інвестицій у розвиток сільського господарства з 11568млн.грн. у 2014р. до 64243млн.грн. у 2018 році сприяло зростанню випуску аграрної продукції з 189405млн.грн. до 707792млн.грн., або на 373,7%. За 2010-2017рр. вкладення прямих іноземних інвестицій на кожен гектар посівної площі знизилися на 3% і у середньому склали 24,4дол.США. Незначні щорічні обсяги залучених іноземних інвестицій (648,5млн.дол.США) вказують на низький рівень привабливості інвестиційного клімату у аграрному секторі економіки України.

6. Визначено та обґрунтовано пріоритетні напрями модернізації фінансового механізму підприємств, які сприятимуть модернізації регіонального фінансового механізму, а також розроблено принципи, на основі яких має здійснюватися така модернізація. Отже, основними напрямками модернізації фінансового механізму підприємств є: удосконалення економічних методів впливу на регіональний розвиток; удосконалення економічних важелів впливу на регіональний розвиток; покращення законодавчого та інформаційного забезпечення; удосконалення функціонування регіонального фінансового механізму; поліпшення організаційно-інституційного забезпечення. Розроблено схему комплексного механізму реалізації інвестиційної політики держави в аграрній галузі, яка складається з чотирьох взаємозалежних блоків (механізмів): блоку механізму впливу на інвестиційні процеси, блоку механізму державного регулювання інвестиційними процесами, блоку механізму політичного управління інвестиційними процесами, блоку механізмів суспільного та державного контролю.

7. Здійснено адаптацію зарубіжного досвіду формування фінансового механізму функціонування аграрних підприємств до розробки фінансового механізму підприємств в агробізнесі. Досліджуючи зарубіжний досвід формування фінансового механізму аграрних підприємств визначено, що фундаментальним елементом фінансового механізму в економічно розвинутих країнах є регулювання цін на вироблену продукцію аграріїв державою. В

провідних країнах держава встановлює мінімальний граничний рівень для ринкових цін, нижче якого вони не можуть опускатися. Для цього застосовуються два основних інструменти – підтоварні кредити та пряма державна закупівля продукції.

8. Запропоновано впровадити в Україні трирівневу модель ціноутворення на продукцію сільського господарства. Перший рівень – утворення гарантованої або інтервенційної ціни. Другий рівень – еквівалентна ціна. На третьому рівні встановлюються стимулюючі виробництво ціни. Слід також посилити регулюючу роль антимонопольного законодавства у політиці ціноутворення, зробити його більш жорстким до визначення рівня цін. Антимонопольні комітети мають протидіяти появі монопольних утворень органів галузевого управління та їхньому зловживанню економічною владою з метою дискримінації підприємницьких структур.

9. Розроблено модель формування та реалізації фінансового механізму сталого розвитку регіонального агробізнесу. В даній моделі визначено, що дієвість формування і реалізації фінансової політики в аграрній галузі регіону значно залежить від комплексної та ефективної взаємодії її суб'єктів та об'єктів, ендегенних і екзогенних факторів, галузевих особливостей.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Собченко А.М., Синенко О.О. Фінансовий механізм функціонування аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник: збірник наукових праць*. Вип. 89. Херсон: Айлант, 2014. С. 298-302 (0,2 друк. арк., особистий внесок – 0,1 друк.арк., досліджено елементи функціонування фінансового механізму).
2. Танклевська Н.С., Синенко О.О. Методичні підходи до формування й оцінки фінансового механізму аграрних підприємств. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Vol. 2. No. 2. С. 57–66 (0,42 друк. арк., особистий внесок – 0,21 друк.арк., досліджено методичні підходи оцінки фінансового механізму аграрних підприємств).
3. Синенко О.О. Фінансовий механізм державної підтримки сільськогосподарського виробництва. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2017. № 2. С. 92–95 (0,17 друк. арк.).
4. Танклевська Н. С., Синенко О.О. Адаптація зарубіжного досвіду формування фінансового механізму функціонування аграрних підприємств. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (екон. науки)*. 2018. № 2 (37). С. 250-256 (0,3 друк. арк., особистий внесок – 0,15 друк.арк., досліджено американський та німецький досвід формування фінансового механізму функціонування аграрних підприємств).
5. Синенко О.О. Фінансовий механізм функціонування аграрних підприємств: зарубіжний досвід. *Фінансовий простір*. 2019. № 2 (34). С. 125-141 (0,71 друк. арк.).
6. Синенко О.О., Ковальова А.О. Кредитний механізм фінансового забезпечення підприємств в агробізнесі. *Фінансовий простір*. 2020. № 4(40). С.

232-241 (0,42 друк. арк., особистий внесок – 0,21 друк.арк., досліджено державну підтримку функціонування агробізнесу).

7. Танклевська Н.С., Ярмоленко В.В., Синенко О.О. Модернізація фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 11–17 (0,3 друк. арк., особистий внесок – 0,1 друк.арк., досліджено можливі напрями можернізації фінансового механізму).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

8. Танклевська Н.С., Синенко О.О. Features of operation of financial support agricultural enterprises in Ukraine. *Economics, Management, Law: Problems and Prospects: Collection of scientific articles*. Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom. 2015. P. 156-161 (0,25 друк. арк., особистий внесок – 0,125 друк.арк., досліджено державні кредити для підтримки сільськогосподарських підприємств в Україні).

Тези доповідей і матеріали науково-практичних конференцій:

9. Синенко О.О. Теоретичні засади формування фінансового механізму сільськогосподарських підприємств. *Сучасні економічні системи: стан та перспективи*: збірник тез Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, (м. Хмельницький, 14-15 травня 2015 р). Хмельницький: ХКТЕІ, 2015. С. 243-244. (0,08 друк. арк.).

10. Синенко О.О. Фінансовий механізм як складова фінансового забезпечення аграрного підприємства. *Проблеми економіки, менеджменту та сільської кооперації*: збірник тез Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, (м. Дубляни, 12-13 травня 2015 р.). Львів: ЛНАУ, 2015. С. 135-137. (0,125 друк. арк.).

11. Синенко О.О., Танклевська Н.С. Особливості державного фінансування сільськогосподарських підприємств та напрями його вдосконалення. *Фінансова система України: стан, проблеми, перспективи*: збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Херсон, 10-11 червня 2015 р.). Херсон: РВЦ «Колос». ХДАУ. 2015. С. 148-150. (0,125 друк. арк. особистий внесок – 0,07 друк.арк., досліджено напрями вдосконалення державного фінансування сільськогосподарських підприємств).

12. Синенко О.О. Особливості фінансового забезпечення функціонування аграрних підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю*: збірник тез III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, (м. Мукачево, 26 листопада 2015 р). Мукачево: МДУ, 2015. С. 466-468. (0,125 друк. арк.).

13. Синенко О.О., Танклевська Н.С. Характеристика елементів формування фінансового механізму. *Актуальні питання економічного розвитку в сучасних умовах*: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, (м. Херсон, 22 квітня 2016 р.). Херсон: ХАУ, 2016. С. 203-205. (0,125 друк. арк. особистий внесок – 0,07 друк.арк., досліджено елементи формування фінансового механізму).

14. Синенко О.О. Вплив фінансових інструментів на розвиток аграрних підприємств. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*: тези доп. всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Полтава, 25 листопада 2016 р.). Полтава: ПДАА, 2016. С. 35-37. (0,125 друк. арк.).

15. Синенко О.О. Особливості формування фінансової стратегії розвитку аграрного підприємства. *Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та оподаткування*: збірник тез доповідей за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. (м. Херсон, 25-26 листопада 2017 р.). Херсон: ХАУ, 2017. С. 190-193. (0,125 друк. арк.).

16. Синенко О.О., Танклевська Н.С. Кредитний механізм функціонування фермерських господарств. *Актуальні проблеми розвитку аграрного сектору економіки України*: збірник тез Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, (м. Херсон, 5-6 квітня 2018 р.). Херсон: ХДАУ, 2018. С. 192-193. (0,08 друк. арк. особистий внесок – 0,04 друк.арк., досліджено державні кредити для підтримки сільськогосподарських підприємств в Україні).

17. Танклевська Н.С., Синенко О.О. Регіональний фінансовий механізм функціонування аграрних підприємств: зарубіжний досвід. Економіка, фінанси, управління: наукові підходи та практика реалізації: збірник тез III Всеукр. наук. – практ. конфер. (м. Херсон, 11 березня 2020 р.). Херсон: ХДАУ, 2020. С. 216-219. (0,17 друк. арк. особистий внесок – 0,085 друк.арк., досліджено зарубіжний досвід формування фінансового механізму аграрних підприємств).

АНОТАЦІЯ

Синенко О.О. Удосконалення фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». – Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2021.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню теоретичних, методичних й практичних аспектів удосконалення фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу. З метою поглиблення теоретичних засад фінансового механізму, здійснено аналіз теоретичної бази наукових поглядів щодо тлумачення поняття «фінансовий механізм», де доцільно трактувати його як сукупність методів і форм, інструментів і важелів впливу на економічний і соціальний розвиток розподільчих та перерозподільчих відносин, або форму організації відносин в сфері фінансів, кредиту, грошового обігу. Категорію «фінансовий механізм підприємств» слід розглядати як механізм у механізмі. Цей висновок є принципово важливим, тому що він виключає одномірний і спрощений підхід до проблеми дослідження фінансового механізму підприємств.

Запропоновані напрями, які сприятимуть модернізації регіонального фінансового механізму, а також розроблено принципи, на основі яких має здійснюватися така модернізація. Основними напрямками модернізації фінансового механізму підприємств є: удосконалення економічних методів впливу на регіональний розвиток; удосконалення економічних важелів впливу на регіональний розвиток; покращення законодавчого та інформаційного забезпечення; удосконалення функціонування регіонального фінансового механізму; поліпшення організаційно-інституційного забезпечення.

Розроблено модель формування та реалізації фінансового механізму сталого розвитку регіонального агробізнесу. В даній моделі визначено, що дієвість формування і реалізації фінансової політики в аграрній галузі регіону значно залежить від комплексної та ефективної взаємодії її суб'єктів та об'єктів, ендогенних і екзогенних факторів, галузевих особливостей.

Ключові слова: агробізнес, сільське господарство, фінансовий механізм, фінансові інструменти, регіональна політика.

АННОТАЦІЯ

Синенко А.А. Совершенствование финансового механизма в сфере регионального агробизнеса. Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.05 – «Развитие продуктивных сил и региональная экономика». – Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса, 2021.

Диссертация посвящена исследованию теоретических, методических и практических аспектов совершенствования финансового механизма в сфере регионального агробизнеса.

С целью углубления теоретических основ финансового механизма, осуществлен анализ теоретической базы научных взглядов относительно толкования понятия «финансовый механизм», где целесообразно трактовать его как совокупность методов и форм, инструментов и рычагов влияния на экономическое и социальное развитие распределительных и перераспределительных отношений, или форму организации отношений в сфере финансов, кредита, денежного обращения. Категорию «финансовый механизм предприятий» следует рассматривать как механизм в механизме. Этот вывод представляется принципиально важным, так как он исключает одномерный и упрощенный подход к проблеме исследования финансового механизма предприятий.

Финансовый механизм предприятия аграрной сферы играет важную роль в решении проблем финансовой политики и финансового обеспечения, лежит в основе формирования и реализации структуры финансового механизма

аграрных предприятий через важные его элементы, такие как: финансовые методы, инструменты и рычаги, информационное и финансовое обеспечение, финансовое регулирования и финансовые стимулы, а также факторы внутренней и внешней среды. Однако, в структуре финансового механизма в сфере регионального агробизнеса особого внимания требуют его финансовые методы и финансовое обеспечение, поскольку именно они играют важное значение в получении необходимого количества финансовых ресурсов, обеспечение максимально важного прибыли и определяет эффективность развития аграрных предприятий в целом.

При оценке финансового механизма предприятия сельского хозяйства необходимо прежде всего учитывать внутренние показатели деятельности хозяйства, однако, учитывая структуру системы, составляет финансовый механизм, большинство ее элементов являются внешними. Перспективная оценка финансового механизма конкретного предприятия сельского хозяйства - это прежде всего проекция возможностей и планов предприятия на будущую ситуацию в государстве и прогнозный состояние рынка.

Проведенные исследования указывают на то, что экономическая политика государства и регионов должна быть социально ориентированной и направленной, прежде всего, на обеспечение населению социальных гарантий, повышение уровня трудовой занятости, запрет использования вредных для здоровья человека технологий, стимулирование развития предпринимательской инициативы. Увеличение капитальных инвестиций в развитие сельского хозяйства способствовало росту выпуска аграрной продукции.

Предложенные направления, способствующие модернизации регионального финансового механизма, а также разработаны принципы, на основе которых должно осуществляться такая модернизация. Итак, основными направлениями модернизации финансового механизма предприятий являются: совершенствование экономических методов воздействия на региональное развитие; совершенствование экономических рычагов влияния на региональное развитие; улучшение законодательного и информационного обеспечения; усовершенствования функционирования регионального финансового механизма; улучшение организационно-институционального обеспечения.

Исследуя зарубежный опыт формирования финансового механизма аграрных предприятий определено, что фундаментальным элементом финансового механизма в экономически развитых странах является регулирование цен на производимую продукцию аграриев государством. В ведущих странах государство устанавливает минимально предельный уровень для рыночных цен, ниже которого они не могут опускаться. Для этого применяются два основных инструмента - подтоварной кредиты и прямая государственная закупка продукции.

Нами была разработана модель формирования и реализации финансового механизма устойчивого развития регионального агробизнеса. В данной модели определено, что действенность формирования и реализации финансовой политики в аграрной отрасли региона в значительной степени зависит от

комплексного и эффективного взаимодействия ее субъектов и объектов, эндогенных и экзогенных факторов, отраслевых особенностей.

Ключевые слова: агробизнес, сельское хозяйство, финансовый механизм, финансовые инструменты, региональная политика.

SUMMARY

Sylenko O.O. Improving the financial mechanism in the field of regional agribusiness. - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a doctor of economics degree in specialty 08.00.05 - "Productive forces development and regional economy". - Odessa national academy of food technologies, Odessa, 2021.

The dissertation is devoted to the research of theoretical, methodological and practical aspects of improving the financial mechanism in the field of regional agribusiness. In order to deepen the theoretical foundations of the financial mechanism, an analysis of the theoretical basis of scientific views on the interpretation of the concept of "financial mechanism", where it is appropriate to interpret it as a set of methods and forms, tools and levers for economic and social development of distributive and redistributive relations. in the field of finance, credit, money circulation. The term "financial mechanism of enterprises" should be considered as a mechanism within a mechanism. This conclusion is fundamentally important because it excludes a one-dimensional and simplified approach to the problem of studying the financial mechanism of enterprises.

The directions which will promote modernization of the regional financial mechanism are offered, and also the principles on the basis of which such modernization should be carried out are developed. The main directions of modernization of the financial mechanism of enterprises are: improvement of economic methods of influence on regional development; improvement of economic levers of influence on regional development; improving legislative and information support; improving the functioning of the regional financial mechanism; improving organizational and institutional support.

A model of formation and implementation of the financial mechanism of sustainable development of regional agribusiness has been developed. This model determines that the effectiveness of the formation and implementation of financial policy in the agar sector of the region depends on the comprehensive and effective interaction of its subjects and objects, endogenous and exogenous factors, industry characteristics.

Keywords: agribusiness, agriculture, financial mechanism, financial instruments, regional policy.